

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Sylvie Šiškeové a soudců Tomáše Kocourka a Karla Šimky v právní věci žalobkyně: **DELTA legal, advokátní kancelář s.r.o.**, se sídlem Na Příkopě 988/31, Praha 1, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 1292/25, Praha 5, proti rozhodnutí žalované ze dne 17. 10. 2024, č. j. 10000/8341395/24/353/SI, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 30. 4. 2025, č. j. 9 Ad 1/2025-49,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalované **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Tato věc se týká delegace místní příslušnosti pro provádění pojištění zaměstnanců a ke kontrole plnění povinností v pojištění (dále též „delegace“) podle § 83 odst. 6 zákona č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění. Jde především o posouzení, zda byla delegace v případě žalobkyně *účelná z hlediska provádění pojištění*.

[2] Žalovaná rozhodnutím ze dne 17. 10. 2024 delegovala ode dne 1. 11. 2024 místní příslušnost pro provádění pojištění zaměstnanců a ke kontrole plnění povinností v pojištění žalobkyně z Pražské správy sociálního zabezpečení (dále „PSSZ“) na Okresní správu sociálního zabezpečení Blansko. Tento postup odůvodnila dlouhodobě vysokou přetížeností PSSZ, což by mohlo způsobit časové prodlevy při provádění nemocenského pojištění zaměstnanců žalobkyně.

[3] Žalobkyně se proti rozhodnutí žalované bránila u Městského soudu v Praze, který žalobu zamítl. Městský soud ve shodě se žalovanou shledal delegaci účelnou.

II. Kasační stížnost a vyjádření žalované

[4] Žalobkyně (dále „stěžovatelka“) v kasační stížnosti nesouhlasí s výkladem účelnosti delegace ze strany městského soudu, resp. žalované. Městský soud použil příliš extenzivní výklad. Podle stěžovatelky vnitřní organizace na straně žalované není *prováděním pojištění* ve smyslu § 83 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění.

[5] Podle stěžovatelky nemůže být jazykový výklad neurčitého právního pojmu *účelnost* dostačující. Městský soud sice relativizuje význam historického výkladu (bod 34), ale sám jej následně používá při citacích zákonodárců. S jejich vyjádřeními navíc pracuje izolovaně. Argumentace městského soudu je vnitřně nesourodá a rozporuplná.

[6] Delegace sice může být účelná pro řešení vnitřních problémů žalované, nikoli však z hlediska provádění sociálního zabezpečení. Žalovaná k ní má přistoupit pouze v případě mimořádné vnější okolnosti, pokud by čekání na změnu systemizace ohrozilo řádný výkon nemocenského pojištění. Žalovaná však takto řeší dlouhodobé kapacitní problémy PSSZ, čímž zneužívá institut delegace a porušuje základní zásady činnosti správních orgánů (především zásadu zákonnosti a šetření práv nabytých v dobré víře). Z citace městského soudu v bodě 38 napadeného rozsudku plyne, že by delegace měla být využívána zcela výjimečně.

[7] Podle stěžovatelky je postup žalované v rozporu se zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí podle čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod (dále „Listina“). Žalovaná mohla situaci řešit i jinými prostředky, a to kromě systemizace také interními opatřeními podle zákona č. 234/2014 Sb., o státní službě. Městský soud v bodě 43 svého rozsudku tuto cestu bagatelizoval. Jeho závěr je tak v rozporu s § 2 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

[8] Stěžovatelka nezpochybňuje, že včasná výplata dávek nemocenského pojištění je podstatný zájem. Má však za to, že jej bylo možné ochránit i jinými prostředky, které více šetří práva a oprávněné zájmy dotčených osob.

[9] Stěžovatelka dále odkazuje na judikaturu k úpravě delegace místní příslušnosti podle § 18 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Nesouhlasí se závěrem městského soudu o její nepřiléhavosti na posuzovanou věc z důvodu menších negativních důsledků prodlevy v činnosti daňové správy. V této souvislosti stěžovatelka upozorňuje na možné zásahy do práv daňových subjektů při průtazích např. v případě neoprávněně vydaného zajišťovacího příkazu nebo při prodlevě s vrácením daňového přeplatku.

[10] Stěžovatelka nesouhlasí ani se závěrem městského soudu, že napadené rozhodnutí nezasahuje do jejích práv. Shodně jako v žalobě uvádí, že veškerá její činnost i zaměstnanci se soustředí v hlavním městě Praze; v obvodu „nové“ územní správy nemá stěžovatelka ani pobočku. Navíc jí změna místní příslušnosti působí administrativní zátěž. Musela totiž změnit platební údaje na odvody na sociální a nemocenské pojištění, pracovněprávní

pokračování

i interní dokumenty a informovat o této změně své zaměstnance. V případě nutnosti osobního jednání s územní správou sociálního zabezpečení bude stěžovatelka nucena cestovat z Prahy do Blanska. Pokud bude chtít podat žalobu proti správnímu rozhodnutí, bude místně příslušným krajský soud nacházející se mimo její sídlo, což zasahuje do práva stěžovatelky na zákonného soudce.

[11] Žalovaná ve vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že pro nemocenské pojištění není na rozdíl od správy daní podstatné, kde se odehrává podnikatelská aktivita subjektu. Zaměstnavatelé totiž plní své povinnosti elektronicky. Kontroly probíhají distančně nebo v provozovně zaměstnavatele. Místní příslušnost nezohledňuje počet zaměstnanců zaměstnavatele ani jejich skutečné bydliště, které je v řadě případů mimo Prahu. Mnoho zaměstnanců je přitom na včasném vyplacení dávky ekonomicky závislých.

[12] Žalovaná institut delegace nezneužívá. Podle § 84 zákona o nemocenském pojištění musí územní správa sociálního zabezpečení vyplácet dávky ve stanovených termínech. Finanční zabezpečení ekonomicky aktivních osob je základním účelem nemocenského pojištění. Opatření směřující ke včasnému splnění této povinnosti jsou tedy účelná z hlediska provádění pojištění. Komunikace s územními správami sociálního zabezpečení probíhá prakticky výhradně elektronicky. Změna místní příslušnosti mimo místo sídla zaměstnavatele tak neovlivňuje efektivitu této komunikace.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[13] Kasační stížnost je přípustná a projednatelná, není však důvodná.

[14] Podle § 83 odst. 1 písm. a) zákona o nemocenském pojištění ve znění účinném do 31. 12. 2024 *místní příslušnost územní správy sociálního zabezpečení pro provádění pojištění zaměstnanců včetně kontroly plnění povinností zaměstnavatelů v pojištění se řídí sídlem zaměstnavatele, pokud toto sídlo je shodné s místem mzdové účtárny nebo pokud zaměstnavatel nemá mzdovou účtárnu; pokud zaměstnavatel má mzdovou účtárnu a místo mzdové účtárny není shodné se sídlem zaměstnavatele, řídí se místní příslušnost územní správy sociálního zabezpečení místem mzdové účtárny.*

[15] Podle § 83 odst. 6 věty první zákona o nemocenském pojištění *Česká správa sociálního zabezpečení může na žádost zaměstnavatele nebo z podnětu místně příslušné územní správy sociálního zabezpečení usnesením delegovat místní příslušnost pro provádění pojištění včetně kontroly plnění povinností zaměstnavatelů v pojištění stanovenou podle odstavce 1 písm. a) na jinou územní správu sociálního zabezpečení, jestliže je to účelné z hlediska provádění pojištění.*

[16] V projednávané věci nejde o první ze situací předpokládaných ustanovením citovaným v předchozím bodě tohoto rozsudku, kdy by žalovanou o delegaci místní příslušnosti územní správy sociálního zabezpečení požádal zaměstnavatel. Naopak je to zaměstnavatel (stěžovatelka), kdo se brání proti rozhodnutí žalované o delegaci místní příslušnosti na jinou územní správu sociálního zabezpečení. Je tak třeba posoudit, zda je v projednávané věci delegace místní příslušnosti z kapacitně přetížené PSSZ na územní správu sociálního zabezpečení se sídlem v Blansku účelná z hlediska provádění pojištění.

[17] Městský soud dospěl k závěru, že tomu tak je. Vyložil, že smyslem nemocenského pojištění je především včasné a přiměřené hmotné zabezpečení pojištěnců (zejm. bod 39 napadeného rozsudku). Na základě toho dovodil, že primárním smyslem a účelem delegace místní příslušnosti v projednávané věci je zajistit včasné vyplácení dávek nemocenského pojištění zaměstnancům stěžovatelky (bod 40 jeho rozsudku). Za tímto účelem může k delegaci místní příslušnosti dojít i tehdy, jsou-li její příčinou kapacitní důvody na straně žalované. Podle městského soudu totiž zákon nestanoví, že by k delegaci mohlo dojít pouze z důvodů stojících mimo sféru žalované ani že by měl být tento institut využíván pouze výjimečně.

[18] NSS se s městským soudem ztotožnil. Není pravdou, že městský soud dospěl k závěru, že delegace je účelná, pouze na základě jazykového výkladu. Zohlednil především smysl a účel úpravy delegace místní příslušnosti podle zákona o nemocenském pojištění. Vyšel z tvrzení žalované, že na území hlavního města Prahy se soustředí velké množství zaměstnavatelů, což nečiní sporným ani stěžovatelka. Lze tedy očekávat, že administrativa spojená s prováděním nemocenského pojištění v Praze bude značně převyšovat standardní zátěž v jiných regionech. Žalovaná svůj postup odůvodnila hrozbou, že by stěžovatelčiným zaměstnancům mohly být kvůli přetížení PSSZ vypláceny dávky nemocenského pojištění se zpožděním. Podle NSS nelze akceptovat stav, kdy by zaměstnanci zaměstnavatelů se sídlem v Praze byli v důsledku silného zatížení PSSZ zasaženi pozdní výplatou dávek nemocenského pojištění, a byli tak znevýhodněni oproti pojištěncům z jiných regionů.

[19] Žalovaná pro řešení této situace využila institutu delegace místní příslušnosti na jinou územní správu sociálního zabezpečení podle § 83 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění. Podle NSS lze důvodně očekávat, že je to právě žalovaná, kdo si udržuje přehled o kapacitní vytíženosti jednotlivých územních správ sociálního zabezpečení a je jí známo, u kterých z nich má případně „personální rezervy“. K delegaci pak může vhodně zvolit tu územní správu, která má dostatečnou kapacitu plnit řádně a včas povinnosti nejen vůči zaměstnancům „vlastních“, ale i delegovaných zaměstnavatelů. Takové využívání veřejných prostředků je účelné i z hlediska hospodaření státu jako celku, a tedy zajištění dlouhodobě udržitelné funkční veřejné moci jako garanta ochrany práv jednotlivce, neboť co možná nejefektivněji využívá vzácné rozpočtové zdroje. Podle sdělení žalované, které stěžovatelka nečinila sporným, mohou navíc zaměstnavatelé plnit povinnosti ve vztahu k nemocenskému pojištění elektronickou formou a osobní kontakt v místě sídla územní správy sociálního zabezpečení není nutný (i případná kontrola totiž probíhá v sídle zaměstnavatele).

[20] Obecně lze uvést, že každá delegace místní příslušnosti územní správy sociálního zabezpečení dotčenému zaměstnavateli přinese určité administrativní povinnosti. Vždy pak bude zapotřebí posoudit, zda se jedná o úkony především jednorázové a výhradně administrativní, nebo zda jde o povinnosti rozsáhlejší, opakované či dlouhodobé, nebo spojené s takovou časovou či finanční zátěží, že by vynaložení takového úsilí po zaměstnavateli ve srovnání s jinými zaměstnavateli se sídlem v Praze nebylo možné spravedlivě požadovat (přiměřeně srov. usnesení rozšířeného senátu ze dne 21. 7. 2009, č. j. 1 Ao 1/2009-120, č. 1910/2009 Sb. NSS, bod 48). Pokud delegace místní příslušnosti územní správy sociálního zabezpečení sice přinese zaměstnavateli určité množství administrativních povinností, jež ale nepřesáhnou výše popsanou „únosnou“ míru, nebude dán zásah do jeho veřejných subjektivních práv.

pokračování

[21] Ke sdělení žalované o tom, že komunikace s územní správou probíhá výhradně elektronicky, stěžovatelka namítá, že i administrativní úkony s delegací spojené pro ni znamenají nepřiměřenou zátěž.

[22] V žalobě stěžovatelka tuto námitku formulovala obdobně jako v kasační stížnosti a městský soud na ni stručně, ale přezkoumatelně zareagoval v bodě 45 napadeného rozsudku. Jednorázové úkony, které stěžovatelka v žalobě popsala (a jež městský soud reprodukoval v bodě 6 napadeného rozsudku), mohou podle něj jen stěžít představovat významnou zátěž. Stěžovatelka v kasační stížnosti popisuje, že musela např. změnit platební údaje v internetovém bankovníctví, provést změnu v pracovněprávních či interních dokumentech a informovat své zaměstnance o této změně. Podle názoru NSS nelze ani tyto úkony obvykle považovat za významnou zátěž, kterou by po jednotlivci nebylo možné spravedlivě požadovat, tím spíše, jedná-li se o úkony svou povahou jednorázové (srov. výše bod 20). Stěžovatelka v žalobě ani kasační stížnosti netvrdila, že by šlo o úkony rozsáhlejší, které by ji administrativně zatížily citelně. Změněné platební údaje může stěžovatelka využívat i v případě budoucích plateb. Také úprava pracovněprávních či, jak stěžovatelka píše, interních dokumentů má ze své povahy jednorázový charakter, jakkoli podle okolností může být administrativně náročná (citelnou náročnost však stěžovatelka v žalobě ani v kasační stížnosti nijak konkrétně netvrdí). Pro nově příchozí zaměstnance již nejspíše nebude nutné tyto dokumenty měnit a režim správy pojištění se nadále bude chovat prakticky stejně, jako by stěžovatelka byla spravována běžnou místně příslušnou správou sociálního zabezpečení. Povinnost informovat zaměstnance o změně způsobené delegací se pak váže také jen ke stávajícím zaměstnancům, protože zaměstnanci noví již budou informováni o delegované územní správě sociálního zabezpečení. Potřeba cestovat do Blanska, kterou stěžovatelka také namítá, je pak pouze hypotetická a ani stěžovatelka netvrdí opak a nevyvrací tvrzení žalované, že to nebude nutné. Administrativní zatížení stěžovatelky tak v nyní projednávané věci bylo, podle toho, co v žalobě a kasační stížnosti uvedla, jednorázové a nikoli citelné. NSS tedy dospěl ve shodě s městským soudem k závěru, že delegace přinese stěžovateli únosnou míru administrativní zátěže. Pokud jde o tvrzení, že stěžovatelka nemá žádnou vazbu k místu, kam byla místní příslušnost její územní správy delegována, pak kasační soud uvádí, že vzhledem k převážně „distančnímu“ způsobu kontaktu s územní správou nelze v této skutečnosti shledat důvod bránící delegaci.

[23] Námitka, že delegace zasahuje do práva stěžovatelky na zákonného soudce, neboť v případě podání žaloby proti správnímu rozhodnutí vydanému ve věci nemocenského pojištění by věc řešil jiný krajský soud než v místě stěžovatelčina sídla, by – vnímána sama o sobě – byla nepřipustná ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s. Stěžovatelka ji totiž jako takovou neuplatnila v žalobě, ač jí v tom nic nebránilo. Uvedenou námitku však lze spíše chápat jako stěžovatelčinu argumentační reakci na relativně obecný závěr městského soudu v bodě 45 jeho rozsudku, že úkony, které musí kvůli delegaci provádět „navíc“ při samotné správě pojištění, pro ni stěžít mohou představovat významnou zátěž. Námitka není důvodná. Zásada zákonného soudce sama o sobě není dotčena, řídí-li se místní příslušnost sídlem orgánu, na který bylo řešení záležitostí, z nichž vyvstal spor ve správním soudnictví, v souladu se zákonem delegováno. Vedení sporu před takto určeným soudem však může vést k vyšší administrativní zátěži jednotlivce, než kdyby k delegaci nedošlo a místě příslušným byl „domovský“ krajský soud jednotlivce. Za běžných okolností ovšem obchodní společnosti

nevedou ve větší míře soudní spory ve správním soudnictví týkající se nemocenského pojištění zaměstnanců. Takové spory se objevují spíše občas, a lze je tedy považovat za zátěž spíše ojedinělého, mimořádného charakteru. U takové zátěže je v geografických podmínkách České republiky zásadně nerozhodné, zda kvůli ní musí reprezentant obchodní společnosti cestovat toliko v rámci města, v němž má společnost sídlo, v rámci soudního kraje, nebo do jiného krajského města. „Unesení“ zátěže spojené v krajním případě i s několikahodinovou cestou po něm lze v takto obvykle spíše ojedinělých situacích zásadně požadovat. Případné zvýšené náklady s tím spojené by pak procesně úspěšné stěžovatele byly zásadně nahrazeny na základě rozhodnutí o nákladech řízení. Navíc nelze odhlédnout od toho, že v praxi se řada sporů ve správním soudnictví rozhoduje bez jednání, takže nutnost cesty k soudu nevystane (jakkoli není sporu, že účastník má ústavně zaručené právo na to, aby se takové jednání konalo, chce-li to).

[24] NSS dále nepřehlédl, že s účinností od 1. 1. 2025 zareagoval zákonodárce na kapacitní přetíženost (patrně především) PSSZ novelizací § 83 odst. 1 zákona o nemocenském pojištění.

[25] Podle § 83 odst. 1 bodu 2 zákona o nemocenském pojištění ve znění účinném od 1. 1. 2025 *místní příslušnost územní správy sociálního zabezpečení pro provádění pojištění zaměstnanců včetně kontroly plnění povinností zaměstnavatelů v pojištění, přihlásil-li se zaměstnavatel do registru zaměstnavatelů po 31. prosinci 2024, určí Česká správa sociálního zabezpečení s přihlédnutím k provozním možnostem jednotlivých územních správ sociálního zabezpečení; to platí obdobně, jde-li o přihlášení mzdové účtárny, není-li sídlo zaměstnavatele shodné s místem mzdové účtárny, nebo dojde-li u zaměstnavatele uvedeného v bodě 1 ke změně sídla nebo místa mzdové účtárny anebo je-li mzdová účtárna zřízena nově; proti usnesení o určení místní příslušnosti nelze podat opravný prostředek; usnesení o určení místní příslušnosti a kontaktní údaje určené místně příslušné územní správě sociálního zabezpečení a přidělený variabilní symbol podle § 93 odst. 6 územní správa sociálního zabezpečení zašle zaměstnavateli elektronicky neprodleně po přihlášení do registru zaměstnavatelů.*

[26] S účinností od 1. 1. 2025 tedy žalovaná u nových zaměstnavatelů hlásících se do registru sama rozhoduje o tom, která územní správa bude místně příslušná pro provádění pojištění zaměstnanců. Současně jí však zůstává zachována možnost delegace místní příslušnosti, pokud jde o zaměstnavatele přihlášené do registru před tímto datem.

[27] Důvodová zpráva k zákonu č. 395/2024 Sb., kterým se mění zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, k popisované změně uvádí (s. 24-25), že „zaměstnavatelům, kteří se nově přihlašují do registru zaměstnavatelů po nabytí účinnosti tohoto zákona, tedy v období po 31. prosinci 2024, určí ČSSZ, která OSSZ bude pro ně místně příslušná z hlediska plnění jejich povinností v oblasti nemocenského pojištění. (...) Pro nově vzniklé zaměstnavatele tak může být místně příslušná kterákoliv OSSZ po celé ČR bez ohledu na sídlo zaměstnavatele nebo místo jeho mzdové účtárny podle aktuálních provozních potřeb a v zájmu efektivního využívání personálních kapacit OSSZ a bezproblémového rychlého servisu pro zaměstnavatele. Vzhledem k tomu, že komunikace mezi zaměstnavateli a OSSZ probíhá prakticky výhradně elektronicky, není určení místně příslušné OSSZ v jiném okrese, než je sídlo zaměstnavatele, na překážku zajištění servisu a služeb. (...)“

pokračování

Pokud by v budoucnu takto určená OSSZ měla být změněna, pak toto bude probíhat za použití institutu delegace (§ 83 odst. 6).“

[28] Stěžovatelka dále namítá, že žalovaná mohla situaci řešit jinými prostředky, např. změnou systemizace nebo jinými interními opatřeními podle zákona o státní službě. Případný alternativní způsob reakce žalované na přetíženost územní správy sociálního zabezpečení však není předmětem řízení. Je totiž třeba posoudit, zda žalovaná mohla delegovat místní příslušnost podle § 83 odst. 6 zákona o nemocenském pojištění, neboť to je obsahem jejího rozhodnutí, které je předmětem tohoto soudního přezkumu. NSS i krajský soud žalované přisvědčily v tom, že delegaci bylo možné odůvodnit potřebou zajistit včasné vyplácení dávek nemocenského pojištění, tedy že takový postup byl účelný z hlediska provádění pojištění. Kapacitní přetíženost PSSZ není mezi účastníky sporná. Delegace místní příslušnosti na územní správu, které má volnou kapacitu, se proto jeví jako vhodná, účelná a také hospodárná. Zákonná podmínka pro provedení delegace byla tedy naplněna. Lze dodat, že změna (navýšení) systemizace v PSSZ by představovala mj. další zátěž pro státní rozpočet v situaci, kdy kapacitní možnosti žalované v jiném regionu umožňují na vzniklou situaci reagovat bez zvyšování počtu úředních osob.

[29] NSS k tomu upozorňuje na to, že ze zákona nevyplývá, že by delegace byla až subsidiárním nástrojem, jak tvrdí stěžovatelka. Záznam z vystoupení poslankyně (bod 38 napadeného rozsudku), resp. odůvodnění pozměňovacího návrhu (bod 36 tamtéž) nejsou pro výklad účelnosti delegace relevantní. Městský soud tím pouze podpůrně reagoval na žalobní argumentaci žalobkyně, nicméně uvedl, že subjektivně historický výklad musí ustoupit výkladu objektivně teleologickému (bod 35 napadeného rozsudku). S tímto závěrem se kasační soud ztotožnil.

[30] NSS k tomu ještě s odkazem na svou judikaturu připomíná, že historický výklad obvykle nebude mít takovou váhu, aby překonal silnější argumenty plynoucí ze závěrů jazykového, systematického či teleologického výkladu. Vyjádření zákonodárců, odůvodnění pozměňovacích návrhů či důvodové zprávy totiž nejsou formálními prameny práva; plyne z nich typicky, jaký byl subjektivní úmysl zákonodárce v době přijímání vykládané právní úpravy. Historický výklad tak má obvykle spíše podpůrný charakter v situaci, kdy výše uvedené výkladové metody nedávají dostatečně spolehlivou odpověď (rozsudky ze dne 29. 6. 2018, č. j. 3 Afs 58/2017-70, ze dne 15. 7. 2020, č. j. 3 Afs 80/2019-138, či ze dne 8. 1. 2021, č. j. 5 Afs 131/2019-55), a právě tak k němu městský soud přistoupil. Jeho argumentaci tak kasační soud neshledal vnitřně rozporuplnou ani nesourodou.

[31] Tuto část stěžovatelčiny kasační argumentace navíc oslabuje i důvodová zpráva k novelizaci § 83 zákona o nemocenském pojištění citovaná výše v bodě [22]. Z ní vyplývá, že i zákonodárce považoval řešení kapacitních problémů územních správ sociálního zabezpečení určením místní příslušnosti mimo okres, v němž má zaměstnavatel sídlo, za účelné v době, kdy novelizaci připravoval. Lze se proto důvodně domnívat, že takovýto úmysl měl i dříve, v době, kdy přijímal starší právní úpravu, jež je rozhodná pro nyní projednávanou věc. Hlediska účelnosti a hospodárnosti jsou totiž pro fungování veřejné správy významná (byť ne nutně rozhodující) dlouhodobě a jsou jednou ze součástí hodnot, na nichž je postaven ústavní pořádek.

[32] NSS tedy ve shodě s městským soudem uzavírá, že žalovaná rozhodla o delegaci místní příslušnosti v souladu se zákonem. Není tedy dán ani rozpor se zásadou enumerativnosti veřejnoprávních pretenzí (tedy zjednodušeně řečeno se zásadou zákonnosti). Tato zásada je v rovině ústavního práva vyjádřena v čl. 2 odst. 3 Ústavy ČR, podle něhož *státní moc slouží všem občanům a lze ji uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon*, a v čl. 2 odst. 2 Listiny, podle něhož *státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který zákon stanoví*. Žalovaná nepřekročila svou pravomoc a postupovala v mezích toho, co jí stanovil zákon o nemocenském pojištění.

[33] V další části kasační argumentace stěžovatelka porovnává delegaci podle zákona o nemocenském pojištění se stejným institutem podle daňového řádu.

[34] Podle § 18 odst. 1 daňového řádu *na žádost daňového subjektu nebo z podnětu správce daně může nejbližše společně nadřízený správce daně delegovat místní příslušnost k výkonu správy daní na jiného věcně příslušného správce daně, jestliže je to účelné nebo jsou-li pro výkon správy daní potřebné mimořádné odborné znalosti*.

[35] Stěžovatelka odkazuje na judikaturu, podle níž nelze u správy daní odůvodnit delegaci místní příslušnosti vnitřními kapacitními problémy daňových orgánů. NSS dovodil účelnost delegace v daňovém řízení v zásadě pouze tehdy, pokud se místo faktického výkonu podnikání neshoduje s formálním sídlem daňového subjektu (rozsudky ze dne 12. 10. 2016, č. j. 1 As 230/2016-18, či ze dne 16. 7. 2020, č. j. 3 Afs 206/2018-62). Podle stěžovatelky je třeba stejně nahlížet i na delegaci místní příslušnosti v oblasti nemocenského pojištění.

[36] Městský soud v reakci na tuto žalobní námitku upozornil na to, že správa daní má jiný účel než provádění nemocenského pojištění. Účelem správy daní je podle § 1 odst. 2 daňového řádu *správné zjištění a stanovení daní a zabezpečení jejich úhrady*. Základní účel nemocenského pojištění vychází primárně z ústavního pořádku. Podle čl. 30 odst. 1 Listiny *občané mají právo na přiměřené hmotné zabezpečení (...) při nezpůsobilosti k práci (...)*. Toto ústavně zaručené právo je provedeno zákonem o nemocenském pojištění. Účelem provádění nemocenského pojištění je tak poskytnutí přiměřeného hmotného zabezpečení ekonomicky aktivním občanům. Základní účely správy daní a nemocenského pojištění jsou tedy odlišné.

[37] NSS souhlasí s městským soudem, že s ohledem na to, že zajištění včasného poskytování dávek nemocenského pojištění zaměstnancům je primárním smyslem a účelem provádění nemocenského pojištění, může být náhled na kritérium účelnosti odlišný než u delegace při správě daní dle platné úpravy v daňovém řádu. Proto není v této věci bez dalšího analogicky použitelná judikatura týkající se delegace místní příslušnosti v daňovém řízení, na kterou odkazuje stěžovatelka.

[38] Stěžovatelka v této souvislosti ještě upozorňuje na možné zásahy do práv daňových subjektů při průtazích v daňových řízeních (např. v případě neoprávněně vydaného zajišťovacího příkazu nebo prodlevy s výplatou daňového přeplatku). NSS k tomu uvádí, že kapacitní přetíženost daňových orgánů je primárně problémem pro stát jako příjemce daní a až sekundárně pro daňové subjekty. U provádění nemocenského jsou však primárním poškozeným fyzické osoby (pojištěnci). U řady z nich může pozdní výplata dávek

pokračování

nemocenského pojištění znamenat existenční ohrožení, jelikož nahrazují jejich hlavní příjem. Následky případných průtahů v rámci správy daní pak přesahují předmět tohoto řízení. NSS k tomu pouze dodává, že daňový řád disponuje právními prostředky ochrany před nečinností daňových orgánů (§ 38 daňového řádu).

[39] Lze shrnout, že městský soud dospěl ke správnému závěru, že delegace místní příslušnosti územní správy sociálního zabezpečení za účelem zajištění včasných výplat dávek byla v projednávané věci účelná z hlediska provádění nemocenského pojištění. Zohlednil, že smyslem nemocenského pojištění je především včasné a přiměřené hmotné zabezpečení pojištěnců. Stěžovatelkou namítaný historický výklad (především projevy poslanců) městský soud použil jen podpůrně a pro jeho závěr neměl zásadní význam. NSS považuje ve světle pokročilé i dále pokračující digitalizace řešení kapacitní situace PSSZ formou delegace místní příslušnosti za racionální řešení. Pokud tedy zákon umožňuje řešení kapacitních problémů žalované prostřednictvím institutu delegace, bylo namístě jej využít.

IV. Závěr a náklady řízení

[40] NSS zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s.

[41] O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Neúspěšná stěžovatelka nemá právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované nevznikly náklady nad rámec její běžné úřední činnosti.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. března 2026

Sylva Šiškeová
předsedkyně senátu